

KJAK

Hvat er eitt fostur

Sylvia Thomsen

Sjúkrarøktarfrøðingur

Tíðin er búgvín at kjakast um fosturtøku, sigur landsstýriskvinnan við familjumálum. Til hetta kjakið fari eg at royna at geva mítt ikast

Í Sosialinum, 1. august 2018, førir landsstýriskvinnan í familjumálum, Siri Steenberg, fram, at tíðin er búgvín at taka málið um fosturtøku upp. Hon leggur eisini upp til eitt djúptøkið samfelagsligt kjak um henda viðkvama spurning. Landstýriskvinnan mælir til, at øll sjónarmið verða lýst siðiliga. Tað gagnar ikki endamálinum, at vit leggja okkum í hvør sína skotgrøv og fáa eitt svart-hvítt kjak, leggur hon dent á.

Skal tað hepnast okkum at kjakast siðiliga, mugu vit fyrst viðurkenna, at tað er ein sen-

tralur spurningur, ið skilir partarnar sundur í tvær skotgravir. Tað, sum skilir partarnar er nevniliga spurningurin um hvat eitt fostur er. Í tí einu skotgrøvini eru tey, ið halda uppá at fostrið er eitt livandi menniskja við somu rættindum, sum tú og eg, frá tí tað er gitið í móðurlívi. Í hinari skotgrøvini eru tey, ið ikki halda, at fostrið er eitt livandi menniskja við somu rættindum sum tú og eg, frá tí tað er gitið í móðurlívi.

Av tí at kjakið byggir á tvær fullkomiliga ymiskar fatanir, verður kjakið kolasvart og kritahvítt.

Vísindin staðfestir, at fostrið er eitt menniskja, frá tí tað er gitið í móðurlívi. (Kelda: <https://lozierinstitute.org/a-scientific-view-of-when-life-begins/>)

Um vit skulu gera okkum vónir um eitt djúptøk-ið kjak um fosturtøku, har vit ikki liggja í hvør síni skotgrøv, so er neyðugt fyrst at semjast um, hvat eitt fostur er.

Borgarligir elefantar í glashúsi

Frank Davidsen

Fyrstu ferð, Javnaðarflokkurin tók við landsins leiðslu, var í 1958. Síðan tá hevur føroyska samfelagið flutt seg fram eftir við risafetum til eitt samhaldsfast vælferðar-samfelag, ið mong misunna okkum.

Tiggjutals nýggj skip vórðu bygd tá, soleiðis at flotin endiliga flutti seg frá 19. og inn í 20. øld, og á øllum økjum fór okkara samfelag at mennast.

Tað er einki minni enn eitt politiskt bragd, at hetta í stóran mun kundi henda sjálvst við einum afturhalds-sinnaðum Sambandsflokki í landsins leiðslu av og á. Og eisini hava vit hesi árin havt ein sterkan konservatívan Fólkaflokk, ið liggur ljósar frá tí politikki, ið Javnaðarflokkurin hevur ført føroyska samfelgið fram á leið við, soleiðis at vit í dag hava eitt tað fremsta samhaldsfasta vælferðar-samfelagið í heiminum.

Tí fyríkemur mær, at Bárður og Jørgin kenna seg sum elefantar í einum glashúsi. Í staðin fyri at viðurkenna, at samhaldsfasti politikkurin er komin fyri at verða, so gera hesir báðir

stavnarnir alt fyri at undirminera tann politiska veruleikan.

Um formennirnir í Sambandsflokkinum og Fólkaflokkinum vilja tað ella ikki, so verða teir noyddir at føra ein samhaldsfastan politik. Tí annars fer samfelag okkara at syndrast og harvið eisini teir báðir flokkarnir.

At Atli Dam sáli fekk Fólkaflokkin at taka undir við bæði ALS og Samhaldsfasta fyrst í hálvfemsunum, tað var heilt einfalt eitt politiskt meistarverk. Síðan tá hava hesir báðir stovnarir riðið Fólkaflokkinum sum ein sonn marra.

Eg havi sagt tað fyrr og kann endurtaka tað, at hevði Fólkaflokkurin Ikki havt ein so sterkan og markantan formann í Jógvani Sundstein, so høvdu hesir báðir stovnarir ikki sæð dagsins ljós.

Sjálvsagt kenna Fólkaflokkurin og Sambandsflokkurin seg ikki serliga væl, tá Aksel V. Johannesen vísir á tey positivu tiltøk, ið eru framd, hetta stutta tíðarskeiðið, hann sum løgmaður hevur havt leiðsluna úti í Tinganesi.

Løgmaður gjarðar bara út, siga formenn Sambandsflokksins og Fólkaflokksins sum við einum munni. Teimum dæmar ikki, at so nógvir figgjarligir batar verða veittir teimum, ið treingja mest, til dømis við skattalætta til tey

lægst løntu, hækking av avlamispensjónini, styrki til stakar uppihaldarar o.s.fr.

Politiska sloganið hjá Fólkaflokkinum er, at peningurin hevur tað best í lummunum hjá skattaborganum, væl at merkja serliga hjá teimum múgvandi. Tí er Fólkaflokkurin ímóti, at Samhaldfasti skal verða bulurin í eini nýggjari pensjónsskipan. Eina og aleina tí, at har bera tær breiðu herðarnar mest, meðan tey lágløntu gjalda minst.

Innast inni ynskja bæði Fólkaflokkurin og Sambandsflokkurin samhaldsfasta samfelagið har, ið piparið grør. Men tað fræið, ið stovnari og fyrsti formaður Javnaðarflokksins, Petur M. Dam sáli, sáddi fyri sløkum hundrað árum síðan, hevur politiskt staðið sína roynd.

Ein kann spyrja seg sjálfvan, hvussu livilíkindini í okkara landi høvdu verið í dag, um Petur M. Dam sáli ikki stovnaði Føroya Javnaðarflokk á sinni. Og hvussu hevði samfelagið sæð út, um ikki veljarin hevði givið flokkinum sín stuðul seinastu 50-60 árin.

Vóru tað Sambandsflokkurin og Fólkaflokkurin við smáum stuðulsflokkum, ið suverent høvdu havt politiska valdið hesi árin, so høvdu Føroyar ikki verið eitt

samhaldsfast samfelag í dag, men eitt sosialt afturúrsligt samfelag.

Heilt einfalt tí borgarligur politikkur eins og teirra politisku hugsjónir eru ljósar frá øllum, ið líkist samhaldsfesti.

Samhaldsfasti Eftirlønargrunnurin hevði ikki verið til, og at fyrigykla sær, at ALS hevði verið veruleiki undir borgarlum leiðslum, tað hevði ikki komið uppá tal.

Í dag munnu fáir føroyingar kunna hugsa sær, at vit skuldu verið hesar báðar stovnarir fyri uttan, ið Javnaðarflokkurin við tógvið stríð fekk politiskan meiriluta fyri.

Allar sosialir batar, bæði á almanna-, heilsu- og skúla-økinum seinastu 50-60 árin eru komnir við drúgvum politiskum stríði, har umboð Javnaðarflokksins – nógv teirra liggja nú undir grønu torvu – eiga heiðurin. Alt batar, sum av teimum flestu verða tiknir sum ein sjálffylgja í dag.

Hetta eru flestu veljarar eisini greiðir yvir. Tí ivist eg onga løtu í, sjálvst um tann politiska øsingin hevur verið øgilig seinastu tíðina, at Javnaðarflokkurin fer at fáa eitt rímuligt val, tá tað einferð kemur. Og tað hevur flokkurin uppiðborið.

Vinnulívsvráðið í Klaksvík frá hóttafalstíðini 1992

Jógvan við Keldu

Fari at vísa á veruleikar sum góvu økinum eina grundleggjandi bjarging, sum ídag mangan verður skírt “framíhjárættur”!

Samfeld ódnartøk

Eitt sum fekk avgjórðan týðning fyri dagarnar og framtíðina, sum legði lunnar undir, at plássið kom seg so skjótt aftaná kreppuna vóru m.a. hesi tiltøk, sum arbeitt var við í 1993, 1994 og 1995:

1. Borgarar staðfestu, at í Føroyum var ongin hjálp at finna uttan sjálvir at fara til verka, tí allar Føroyar lógu í búskaparligum andaleypi, landskassin, kommunur, peningastovnar og vinnan.

2. Skiparar, stýri-menn, maskinmenn og onnur skipsfólk saman við fólki á landi tóku um stýrisvølin, settu pening í skipini sum “lógu svínabundin”, hóast

útlitini fyri at fáa fisk vóru vánalig. Hesi sóu, at gjørdur tey onki, var “deyðin í durunum”. Tí vórðu skipini við fiskiloyvum verandi á plássinum og sum fráleið, komu fleiri afturat.

3. Langfarafiskiflotin bardi seg ígjøgnum kreppuna í tungum sjógvi og seinast í øldini kom enntá onkur nýbygningur.

4. Fakfeløgini og arbeiðsgevarar fóru í eitt felag og keyptu Kósavirkið, settu pening í saman við Norðoya Sparikassa, ein Norðoyagrunnur var skaptur. Arbeiðsgevarar og fakfeløg í Klaksvík hava altíð kent samábyrgd, hóast hvør á sínum vangi. Farið varð frá hurð til hurð fyri at savna pening saman, og hóast hjá mongum tá var lítið at taka av, vildu hesi eisini verða við til at bjarga tí, ið bjargast kundi.

Dýrt vunnin fiskiloyvi – eitt váðaverk

Fólk við ábyrd satsaðu í tí óvissa, tí slapst undan, at flakavinnan varð sentraliserað og kundi verið galdandi fyri Kósavirkið - eftir danskari uppskrift – tá kundi hent, at virkið varð niðurlagt.

Alt hetta samfelt gjørdi, at Klaksvík við sínum dýrt vunnun fiskiloyvum -ongum minni enn einum váðaverki - kom undan so skjótt. Tað vóru sanniliga eisini onnur í Føroyum, sum gjørdur tað sama og komu væl undan.

At halda fram við at “dyrka” ónøgdina í føroyinginum, við áhaldandi at prenta inn í hann, at summi hava fingið framíhjárætt, er beinleiðis villleiðandi fyri ikki at brúka orðið landskaðiligt.

fyrst og fremst

www.in.fo

Sosialurin 31.8.2018

Vinnu hald kr 650,-
fyrí ársfjórðingin

Sosialurin kemur út 3 ferðir um vikuna. Umframt fært tú Sosialin á netinum
Mánadags-, mikudags- og VikuskiftisSosialin. Umframt serblaðið Vinnan
Blaðini verða borið til virkisdyrnar.

Til ber eisini at tekna hald beinleiðis á www.sosialurin.fo
Ella við at senda upplýsingarnar til hald@sosialurin.fo

Sosialurin

Tórsgøta 1, FO-110 Tórshavn